

3.6. Stengelbont/kringerigheid

Stengelbont en kringrigheid worden veroorzaakt door *serotypen* (stammen) van het tabaksratelvirus, een bodemgebonden virus. Als er symptomen in het loof te zien zijn spreken we van stengelbont en bij symptomen op en in de knol van kringrigheid. Vaak vertoont maar een beperkt aantal stengels van een plant ziekteverschijnselen. De stengels zijn vaak gedrongen, in de blaadjes is een sterke bonthed waar te nemen. Bij knollen met kringrigheid is het meest voorkomende symptoom het optreden van bruingekleurde kringen of gedeelten van kringen, ook wel vlekken, in het knolvlees. Het virus wordt overgebracht door in de grond levende aaltjes van de soorten *Trichodorus* en *Paratrichodorus*. Ze komen voornamelijk voor op zandgronden (dalgronden) en zeer lichte zavelgronden. Als het relatief nat is in april, mei en juni (de infectieperiode) dan komt de aantasting frequenter voor dan in droge voorjaren. In aardappelpercelen komen de aantastingshaarden pleksgewijs voor. Als de grond eenmaal is besmet, dan is het zeer moeilijk deze weer 'virusvrij te maken'. Meer dan 300 plantesoorten, waaronder vele onkruiden, zijn namelijk waardplant voor het tabaksratelvirus. Een groot aantal van deze planten is ook waardplant voor de aaltjes. In volwassen aaltjes blijft het virus minimaal een winter infectieus. De mate waarin verschijnselen van kringrigheid in de knollen te zien zijn, is erg rasafhankelijk (zie Rassenlijst). Niet alle rassen die duidelijke symptomen geven van kringrigheid doen dit ook voor stengelbont. Door grondontsmetting kan de aaltjespopulatie, en daarmee de virusdruk, sterk worden gereduceerd, maar na enige seizoenen is het effect op stengelbont en kringrigheid weer verdwenen. Dit wordt, behalve doordat de doding door grondontsmetting geen 100% is, ook veroorzaakt doordat aaltjes tot diepten van 120 cm beneden het maaiveld worden aangetroffen én zich vrij snel kunnen verplaatsen. Recentelijk bleek uit onderzoek dat door het telen van bladrammenas als groenbemester of als groene braak, kringrigheidssymptomen in aardappelen sterk werden gereduceerd. Daarentegen kunnen gele mosterd en grassen als groenbemester of als groene braak problemen met kringrigheid versterken.

Afbeelding 15: Stengelbont als gevolg van een infectie met het Tabaksratelvirus

Afbeelding 16: Het door *Paratrichodorus teres* overgebrachte TabaksRatelVirus veroorzaakt kringrigheid in aardappel

